Kniha: Revizor (Nikolaj Vasiljevič Gogol)

Předmět: Český jazyk – rozbor díla

Přidal(a): karin

Nikolaj Vasiljevič Gogol

- byl ruským prozaikem a dramatikem. Narodil se v roce 1809 na Ukrajině
- po studiu na gymnáziu odjel do Petrohradu, kde se stal úředníkem
- od roku 1831 začal psát své osobité prózy. Spojením groteskności a ironičnosti s osudovou tragikou hrdinů povídek navázal Gogol na Puškina a ovlivnil Dostojevského
- v díle Revizor Gogol odsuzuje společnost složenou z chladných, malicherných a všedních povah. Ideálem je mravně dokonalá společnost
- námět k Revizorovi poskytl Gogolovi Alexandr Sergejevič Puškin, který mu vyprávěl příběh o tom, jak byl jednou při jakési cestě považován za tajného vládního úředníka
- zemřel v roce 1852 a Rusko tak přišlo o prvního velkého realistu.

Další díla:

- Večery na samotě u Dikaňky
- Podobizna
- Petrohradské povídky
- Mrtvé duše
- Ženitba

Literárně historický kontext

Realismus

- vznik ve Francii – 2. pol. 19. století
- objektivnost, žádné přikrášlování, všední situace (např.: obrazy – unavené obličeje, atd.)
- člověk je vytvářen prostředím, ve kterém žije
- pro realismus je typický jedinec
- analýza společnosti a člověka, kritika nedostatků společnosti, charakter postav se vyvíjí

Další autoři tohoto období:

- Anton Pavlovič Čechov
- Lev Nikolajevič
- Honoré de Balzac
- Gustav Flausbert
- Charles Dickens
- Hans Christian Andersen
- Mark Twain

Rozbor díla: Revizor

Téma:

- tehdejší ruská společnost, úplatkářství, lidská hloupost, kritika společnosti, podvody

Motiv:

- zaměnění postav (obyčejný člověk za revizora)

Jazyková stránka:

- spisovný jazyk, občas nespisovné a hovorové výrazy (huso, kejhák, tlachalky); dialogy postav; zdrobněliny (dušinko – oslovení, pusinku, zlatíčko – oslovení); metafory (místo krve v žilách oheň); přirovnání (bučí jako ze sudu)

Časoprostor:

- menší ruské město (jméno není zmíněno), začátek 19. století

Kompozice:

- chronologická, 5 dějství

Literární druh:

- drama

Literární žánr:

- satirická komedie

Vypravěč:

- dialogy, repliky; scénické poznámky

Postavy:

- ***Ivan Alexandrovič Chlestakov***
  - nevýznamná osoba, ale je zaměněn za revizora
  - zpočátku chudý mladík, díky zaměnění začne využívat zdejší obyvatele
  - je impulsivní a hloupý úředník
  - nepřemýšlí nad tím, co říká a lže
  - obyvatele pro něho udělají vše, co chce a mají z něho respekt – zpočátku nechápe proč, ale užívá si to
- ***Osip***
  - sluha Chlestakova
  - je chytrý, ale rady a kázání si nechává pro sebe, s pánem jedná ale rázně (ví, že je nula)
  - mazaný, rád se zúčastňuje příležitostí, kde se mu dostane něco do kapsy
- ***Anton Antonovič – policejní direktor***
  - je majetnický, nic mu nesmí uniknout
  - bere úplatky, a proto se obává revizora
  - když se dozví o příjezdu revizora, snaží se na poslední chvíli zamaskovat chaos a nepořádek ve městě
  - je nábožný
- ***Anna Andrejevna – žena direktora***
  - je rázná, někdy až příliš pesimistická a musí mít vždy pravdu
  - dokáže si obstarat informace sama, i když jí je nikdo neposkytne
  - má ráda literaturu
  - skočí na lži Chlestakova
- ***Marja Antonovna – dcera Anny a Antona***
  - líbí se jí Chlestakov
  - nemá dobrý vztah s matkou – matka z ní dělá hloupou ,,husu,,
  - ale není hloupá
- ***Ámos Fjodorovič Ljapkin Ťapkin – sudí***
  - rád přijímá úplatky a nebojí se kvůli nim zhřešit
  - pozoruje vliv jeho slov na ostatní
  - egoista
- ***Artemij Filipovič Zemljaka – kurátor chudinských ústavů***
  - pro svoje štěstí nemá problém ničit cizí
  - tlustý a mazaný
  - má rád intriky

- ***Luka Lukič Chlopov – školní inspektor***
    - obává se všech kontrol a revizí, i když sám neví, jakou chybu udělal
    - je rozpačitý a bojí se při představení Chlestakovi
- ***Ivan Kuzmič Špekin – poštmistr***
    - je prostý a jeho život je okořeněn tím, že dopisy od lidí před odesláním rozdělá a přečte – je zvědavý
- ***Petr Ivanovič Dobčinskij a Bobčinskij***
    - typické vesnické babky -> roznáší klepy
    - jako první přijdou s tím, že Chlestakov je onen obávaný revizor
    - Dobčinskij se nechává v některých chvílích ovlivnit Bobčinským
    - jsou spíše pro potřeby jiných než svých

Děj:

AKT PRVNÍ

Úředníci se od direktora dozvídají, že dostal psaní, kde stojí, že do města přijede na kontrolu revizor. Všichni se strachují, jelikož ve městě panuje chaos a nepořádek. Policejní direktor na poslední chvíli rozdá úkoly, co je ve městě potřeba opravit. Po nějaké době přijdou Bobčinskij a Dobčinskij a hádají se o to, kdo novinu řekne. Přišli totiž na to, že v hostinci je ubytovaný už dva měsíce mladík se slouhou, a že ten mladík bude nejspíš ten obávaný revizor. Mezitím se snaží direktorova žena získat informace o co vlastně ve městě jde a obviňuje svoji dceru.

Direktor prosí poštmistra, aby kontroloval každé psaní, které mu přijde pod ruku, jestli si na něj někdo nestěžuje. Poštmistr ale kontroloval psaní už i před tím, protože ho zajímalo, co si lidé píší.

AKT DRUHÝ

Chlestakov umírá v hostinci hlady, ale hostinský mu odmítá dát jídlo, jelikož nic nezaplatil. Chlestakov ale peníze už nemá, jelikož s nimi neumí hospodařit. Pošle Opisa, aby ještě jednou přemluvil hostinského, aby mu dal ještě jídlo. Číšník donese polévku a pečeni. Chlestakov je rozčiluje, že dostal pouze dvě jídla, a ještě ani nechutnají dobře, takže zbytek dal Osipovi, který měl taktéž hlad. Chlestakov dostane varování, že by na něj mohli podat stížnost, pokud nezaplatí. O chvíli později dojde do hostince policejní direktor, aby se podíval na ,,revizora´´. Chlestakov si ze začátku myslí, že ho přišli zatknout za dluhy, ale direktor se k němu chová vstřícně a pozve ho k sobě domů, načež mu nabídne cestu po místních zařízeních (vězení,

chudobinec). Chlestakov využije situace a postěžuje, že v hostinci je špatný servis.

AKT TŘETÍ

Anně donese Dobčinskij lístek, kde je napsáno, že k nim domů přijde vzácný host a ať pro něj připraví pokoj. Chlestakov dostane v chudobinci najíst a napít (vína) a je překvapen, že i turistům ukazuje město. Poté dojdou (ještě se sudím a školním inspektorem) do domu direktora, kde je jeho manželka a dcera. Podnapilý Chlestakov si s nimi povídá a přikrášluje si jeho život a pak jde spát. Matka s dcerou se dohadují, na koho se mladík koukal a matka ho velmi vychvaluje. Následně se předbíhají v tom, kdo bude mluvit s Osipem a ten od direktora dostane peníze a direktor poručí policistům, aby hlídali Chlestakův pokoj a nikoho tam nepustili.

AKT ČTVRTÝ

Ámos Fjodorovič, Artěmij Filipovič, poštmistr, Luka Lukič, Dobšinskij a Bobčinskij se jdou představit Chlestakovi. Všichni jsou nervózní a bojí se. Ámos ujednává pořádek. S Ámosem se baví o jeho povolání, s poštmistrem porovnává ono malé městečko s Petrohradem, s Lukou Lukičem probírá ženy a Artěmij Filipovič před ním pomluví všechny muže co mluvili před ním.Poté si od každého vypůjčí peníze. Od Dobčinského a Bobčinského si rovnou vypůjčí peníze a poté ho Dobčinskij požádá, jestli by zařídil, aby se jeho syn jmenoval stejně jako on (příjmení). Bobčinskij po něm jen chce, aby jen v Petěrburgu řekl všem hodnostářům pouze jeho jméno.

Po rozhovorech Chlestakov přemýšlí nad tím, že ho asi po včerejším rozhovoru považují za nějakého úředníka. Osip navrhuje, aby z města odjeli, dokud je čas a pošlou psaní, ve kterém požadují odvoz. Pod jejich okny se shromažďují kupci, pořvávají a chtějí pustit dovnitř. Chlestakov si je nechá vpustit do pokoje a vyslechne jejich stížnost na nehezké chování policejního direktora. Poté dojdou dvě ženy, jedna si stěžuje, že poslal jejího muže na vojnu a druhé dal namrskat. Zbytek lidí nechá odejít.

Chlestakov mluví s Marjou Antonovnou, ta ho poprosí, jestli jí napíše nějaký verš do památníku, protože zná určitě krásné verše. Poté ji vyzná lásku a chce si jí vzít. Když přijde Anna Andrejevna, vyžene Marju, Chlestakov poklekne a chce si vzít ji, ale ta ho odmítne, jelikož je vdaná. Do místnosti vejde policejní direktor, kterému je oznámeno že si chce Chlestakov vzít jeho dceru, pro něj je to neuvěřitelná zpráva. Matka vyčítá dceři její chování a direktor vysvětluje Chlestakovi, že věci, co mu řekli měšťané jsou lži, ten ale jejich řeči neřeší.

Chlestakov poté oznamuje, že na dva dny odjede z města za svým strýcem, vypůjčí si od direktora další peníze a odjíždí.

AKT PÁTÝ

Po odjezdu mladíka se baví direktor a jeho žena o tom, jak asi budou žít, když si vezme Chlestakov jejich dceru. Anton Antonovič se rozčiluje nad tím, jak si kupci stěžovali revizorovi a plánuje trest. Potom se direktor představuje, jak by se z něho mohl stát generál, ale ona ho postaví svými slovy tvrdě na zem, jelikož se mu změní život a jeho spontánní nesmyslné řeči nebudou vhodné v takové společnosti.

Direktor se ženou dojde za kupci, kterým řekne, že ví, že si na něj stěžovali a že to takhle nepůjde, že by je mohl poslat za jejich podvody na Sibiř. Oni se mu omlouvají, že zhřešili, ať jim odpustí. Ten jim odpustí, a protože se jeho dcera bude vdávat, ale ne jen tak za někoho, tak jim donesou pořádné svatební dary.

Obyvatelé přijdou a gratulují k takové velké události, první Anně a poté Marje a potom řeší, jak k tomu došlo, co říkal, že odjel ke strýci pro požehnání a zítra se vrátí. Pochlubí se také tím, že se budou stěhovat, Anton Antonovič bude žádat o povýšení na generála, všichni mu gratulují, někteří falešně a stranou mu nepřejí.

Na závěr poštmistr přijde se zprávou, že ten mladík žádný revizor není, jelikož si to přečetl v dopise, který s sebou přinesl. Začal číst dopis a nikdo nevěřil svým očím, každému z nich se v dopise vysmíval, jak jsou hloupí. Všichni si uvědomí, že mu naletěli. Direktor se rozčiluje, že teď je někde na cestě pryč, roznese tyto zprávy do světa a budou všem k smíchu. Všichni dávají za vinu falešnou zprávu Dobčinskému a Bobčinskému, obklíčí je a oni se brání, že za nic nemůžou, že oni ne. v tom přijde četník a oznámí, že do města přijel úředník z Petěrburgu, je ubytován v hospodě a žádá, aby za ním okamžitě přišli a všichni udiveně vyjeknou.